

Nevelési és oktatási kutatások specializáció tételsora

1. Társadalomtörténeti alapismeretek

A társadalomtörténet elméleti alapja, fogalomhasználata. A modern kori Magyarország társadalomtörténetének főbb folyamatai és korszakai. Népesedés, demográfiai változások. A társadalom a térben (migráció). A társadalomszerkezet változásai.

Kötelező irodalom:

- Valuch Tibor: Magyarország társadalomtörténete a XX. század második felében (Osiris tankönyvek, 2001)
- Valuch Tibor: Honnan hova? Társadalmi változások Magyarországon közép-kelet-európai összehasonlításban a késő kádárizmustól az illiberalizmusig (Kronosz Könyvkiadó, 2024). III. fejezet: A magyar társadalom időbeli változásai - demográfiai folyamatok 1980-2020 (49-72. old.) IX. fejezet: A közgondolkodás és az értékek (267-304. old.)

2. A tudományos írásmű készítése

A tudományos stílus jellemzői, a tudományos írásmű készítésének folyamata, az annotáció felépítése és jellemzői, az értekező írásmód jellemzői, a tudományos szövegalkotás folyamata, a tudományos írásmű kohézióját megteremtő eszközök, hivatkozási és etikai normák.

Kötelező irodalom:

- Havasréti József 2006. Tudományos írásmű. Budapest: Bölcsész Konzorcium
- Eco, Umberto 1992. Hogyan írjunk szakdolgozatot? Budapest: Gondolat

3. Tudásmérés és kutatás

Tudásmérés az iskolában; külső, belső mérések az oktatási intézményekben, a pedagógus életpálya modell.

Kötelező irodalom:

- Buda András (2011): Értékelési filozófiák és pedagógiai mérés. RE-PE-T-HA-KÖNYVEK. Debrecen: Debreceni Egyetem
- Csapó Benő (2000): Tudásszintmérő tesztek. In: Falus Iván (szerk.) (2009): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Budapest:

Műszaki Könyvkiadó. Péterfi Rita (2011): PISA-vizsgálat és kompetenciamérés. A magyar diákok szövegértési teljesítménye. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 20(5). pp. 3-13.

4. Az oktatáskutatás tervezése és szervezése

Az oktatáskutatás alapvető kérdései, a tudományos kutatás kritériumai, a kutatás tervezésének folyamata, a kutatási terv készítésének lépései, a kutatási módszerek kiválasztása, az adatgyűjtés lépései, a kutatás etikai kérdései.

Kötelező irodalom:

- Babbie, Earl (2005): A társadalomtudományi kutatás gyakorlata, Balassi Kiadó, Budapest
- Dusa Ágnes Réka (2015): Pedagógusok kutatási közreműködésre való felkészítése. Módszertani tankönyv

5. Adatforrások a neveléstudományban

Az oktatáskutatás statisztikai forrásai és adatbázisai: hazai statisztikai források (demográfiai, köz- és felsőoktatási, valamint munkaügyi statisztikák), nemzetközi statisztikai források (UNESCO, OECD, ILO, WHO és az EU által gyűjtött adatok), kitekintés néhány interneten elérhető survey-re, makroadatbázisok (felvételi adatbázis, DPR).

Kötelező irodalom:

- Veroszta Zsuzsa szerk. (2015): Adatbőség. *Educatio*, 24(3). pp. 3-147. ISSN 1419-8827
https://epa.oszk.hu/01500/01551/00093/pdf/EPA01551_educatio_2015_3.pdf
- Vereczkei Zoltán (2017): Másodlagos adatforrások használata a statisztikában. Budapest: KSH. ISBN 978-963-235-500-9
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/muhelytanulmanyok11.pdf>

6. Kutatások az oktatásszociológiában

A tanulmányi életút során hasznosítható tökefajta versengő elméletei; Nyelvi szocializáció, nyelvi kódok mint az oktatási egyenlőtlenségek magyarázatai; Reziliencia az oktatásban.

Kötelező irodalom:

- Pusztai Gabriella (szerk.) (2020): Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.

ISBN 9789633188835 (két fejezet: A tanulmányi életút során hasznosítható tőkefajták; Reziliencia és kompenzáló tényezők)

- Basil Bernstein: Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In Meleg Csilla (szerk.) (1996), (1999): Iskola és társadalom I-II. Szöveggyűjtemény. Pécs: JPTE Tanárképző Intézet.
<http://mek.oszk.hu/01900/01944/01944.pdf>,
<http://mek.oszk.hu/01900/01945/01945.pdf>

7. Kutatások a neveléstörténetben

Neveléstörténet a tudományok rendszerében, neveléstörténeti kutatások megközelítési módjai (szinkrón, diakrón), források csoportjai és típusai a neveléstörténeti kutatásokban, forráslelőhelyek, neveléstörténeti kutatás megtervezése (fő szakaszai), neveléstörténeti források (tankönyv, taneszköz; szépirodalom; film; iskolai értesítők) elemzése.

Kötelező irodalom:

- Katalin, K. (2001). Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába. Műszaki Könyvkiadó.
<https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/keri-katalin-bevezetes-a-nevelestorteneti-kutatasok-modszertanaba-muszaki-bp-2001-4766>
- Németh András (2010): A pedagógiatörténet funkcióváltozása és annak megjelenése a hazai kutatásokban, in: Szabolcs Éva (szerk.): Neveléstudomány – reflexió – innováció, Gondolat kiadó, Budapest, pp. 149-188.
https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/33286/methPedtortf_unkv_u.pdf

8. Nemzetközi összehasonlítások az oktatáskutatásban

Komparatiztika az oktatáskutatásban (jelentősége, kontextusok, módszerek, aktorok, az összehasonlítás problémái és megoldási kísérletek), nemzetközi trendek, kihívások és a rájuk adott válaszok a felsőoktatásban (globalizáció, expanzió, Bologna folyamat, nemzetköziesedés, a minőség kérdése + kutatók és kutatások), a McKinsey-jelentés.

Kötelező irodalom:

- Barber, M. - Mourshe, M. (2007). Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében?
<https://docplayer.hu/2653810-Mi-all-a-vilag-legsikeresebb-iskolai-rendszerei-teljesitmenyenek-hattereben-2007-szeptember.html>